

Kuruluş Aşamasında Girişimcilerin Sermaye Kullanım Düzeyleri: Gaziantep İli Örneği*

İbrahim YILDIRIM**

Demet KARAYILAN***

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, girişimcilerin kuruluş aşamasında kullandığı sermaye türlerindeki önceliklerin Gaziantep İli kapsamında tespit edilmesidir. Bu noktada Gaziantep İlinde faaliyet gösteren girişimciler arasında çeşitli açılardan farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları tespit edebilmek için çalışmada çeşitli değişkenlere yer verilmiş ve çalışma konusu bu değişkenler ışığında incelenmiştir.

Girişimcilerin sahip olduğu sosyo/demografik özellikler ile girişimci türlerinin doğasındaki yapısal farklılıklar, kullanılan sermaye türlerinde ve önceliklerinde belirleyici olabilmektedir. Makalede girişimciliğin sektörel tanımları yapılmış, ardından sermaye türlerine ve literatür özetlerine yer verilmiştir.

Araştırma örneklemini, 2015 ve sonraki yıllarda Gaziantep Sanayi Odasına ve Gaziantep Ticaret Odasına kayıt yaptıran 459 girişimci oluşturmaktadır. Sektörlere göre tesadüfi tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen dört tür girişimciye anket uygulanmış ve elde edilen verilere Kruskal-Wallis Testi ve Mann-Whitney Testi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimci Sermayesi.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Capital Utilization Levels of Entrepreneurs in the Establishment Phase: The Case of Gaziantep

Abstract

The main purpose of this study is to determine the priorities in the types of capital used by entrepreneurs in the establishment phase of Gaziantep. At this point, there are differences in terms of the entrepreneurs operating in Gaziantep. In order to detect these differences, various variables were included in the study and the subject of the study was examined in the light of these variables.

The socio/demographic characteristics of entrepreneurs and the structural differences in the nature of entrepreneur types can be decisive in the types and priorities of the capital used. In this article, sectoral definitions of entrepreneurship are made and then capital types and literature summaries are given.

The sample of the study consists of 459 entrepreneurs who registered to Gaziantep Chamber of Industry and Gaziantep Chamber of Commerce in 2015 and beyond. Questionnaires were applied to four types of entrepreneurs selected by random stratified sampling method and Kruskal-Wallis Test and Mann-Whitney Test were applied to the obtained data.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneur Capital.

Article Type: Research Article

* Bu çalışma Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM danışmanlığında Demet KARAYILAN tarafından hazırlanan Doktora Tezi verilerine dayalı olarak üretilmiştir.

** Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ibrahim.yildirim@hku.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-1557-8406

*** Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, demetkarayilan2004@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0001-7935-3594

1. GİRİŞ

Girişimciliğin bilgi toplumu sürecine geçişi her geçen gün önemini artırmaktadır. Girişimcilik gelişmemiş ülkelerin ekonomileri için yapılanmanın, gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için kalkınmanın, gelişen ülkelerin ekonomiler için ise kalkınmanın kaynağı olarak değerlendirilmektedir.

Girişimcilik; bireyde düşünsel algılama ve sezgi yoluyla başlamakta, güven, imaj ve rol modeller ile sosyal bir boyut kazanmakta, kazanılan bu boyut girişimcinin özellikleri ile birleşerek daha bilinçli ve başarı odaklı davranışlara dönüşmektedir (Top, 2006: 7). Girişimcilerin faaliyetlerinde başarıyı yakalayabilmeleri için; geleceğe odaklanmaları, öngörülerini geliştirmeleri, faaliyetlerini tasarlamaları gerekmektedir.

Girişimcilik, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyo-ekonomik gelişmenin dinamik ve sürükleyici unsurlarının başında gelmektedir. Girişimciler ülke ekonomisine hem yatırım, üretim, istihdam, ihracat katkısında bulunmakta, hem de sektörel ve bölgesel kalkınmada önemli rol oynamaktadır. Günümüzde sermaye unsurları sadece finansal sermayeden oluşmamaktadır. Kişilerin ve örgütlerin bilgi, birikim düzeyleri ile çevreleriyle iletişim becerileri de sermaye türleri çerçevesinde değerlendirilmekte ve işletmeler için önem taşımaktadır. Girişimcilerin sahip olduğu sermaye türleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri çalışmak istedikleri faaliyet alanları ile ilişkilendirmeleri hem yeni girişimcilerin ortaya çıkmasına imkân verecek hem de girişimcilerin mevcut durum analizlerini daha sağlıklı yapmalarına destek sağlayacaktır.

Girişimci, işletmesinin yapısına uygun olan sermaye yapısını belirlerken çok çeşitli faktörleri göz önüne almak durumundadır. İşletmenin içerisinde bulunduğu faaliyet alanının diğer faaliyet alanlarına göre farklı özelliklere sahip olması, farklı faaliyet alanlarındaki işletmelerin sermaye yapılarını ve sermaye yapısı kararlarını farklılaştırmaktadır. Bu faktörler dışında girişimcilerin sahip olduğu sosyo-demografik özellikler de girişimcilerin kullandığı sermaye türlerinde de farklılıklar göstermektedir. Girişimciler bütün bu farklılıkları göz önünde bulundurarak kuracağı işletmesinin yapısına en uygun sermaye türlerini belirlemelidir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Girişimcilik

İnsanların yaşamında en önemli rolü oynayan tarım sektörü, halkın temel gıda maddelerinin üretimini garanti ederek, nüfusun bir kısmına istihdam olanağı sağlayarak, ulusal geliri ve ihracatı destekleyerek, sanayi sektörüne ara malı sağlayarak ve piyasada talep yaratarak önemli katkılar sağlamaktadır. Tarım sektörünün ekonomiye tarımsal ürün katkısı, üretim faktörü katkısı, piyasa katkısı ve döviz katkısı bulunmaktadır (Alyu, 2009: 17). Narayan ve Pritchett (1997)’e göre tarım ile uğraşan bireylerin yüksek düzeyde sosyal sermaye kullandıkları görülmektedir.

Çeşitli hammadde ve malzemeleri işleyerek üretim sürecinde, ürün çıktısı alan sanayi girişimcisi, diğer sektör girişimcileriyle olan katma değer katkısı ve istihdam açısından ekonomik değeri büyüktür. Yücel (2006) çalışmasında, imalat sanayi firmalarının genellikle iç fon kaynakları ile finansman edildiği, iç fon kaynağı yetersizliği yaşanması halinde kısa vadeli borçlanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Büyük firmaların ise daha çok sermaye piyasasından yararlandıkları tespit edilmiştir.

Fiziki ve ekonomik anlamda üretici, her zaman son tüketiciye kendisinin ulaşması mümkün olmamaktadır. Günümüzde kara ve demir yolları, limanlar ve hava alanları ticarete hizmet eden ağlar haline gelmiştir. Çünkü tarım ve sanayinin meydana getirdiği ürünler, ticaret girişimcileri aracılığıyla insanların yararına sunulabilmektedir. Ticarete her geçen gün artan rekabet koşullarında risk almak,

yenilikçi üretimleri tercih etmek ve piyasalarda oluşan fırsatları yakalamak önemini artırmaktadır.

Hizmet girişimcisi; en yalın haliyle tarım, ticaret ve sanayi dışındaki tüm faaliyetlerle uğraşan bireylerdir. Hizmet sektörü, emeğin yoğun yer tuttuğu bir sektördür. Bu nedenle hizmeti sunan girişimciden girişimciye, hizmeti alan müşterinin tatminine göre hizmet girişimcisinin başarısı değişmektedir. Tarihsel olarak hizmet sektörünün gelişimi, zaman içinde tarım ve sanayi sektörlerinin gelişiminin dolaylı bir sonucu olarak görülmüştür. Can ve Karataş (2007) çalışmasında, Muğla'daki kadın girişimlerin çoğunlukla hizmet ve ticaret sektöründe faaliyet gösterdikleri, yaklaşık 1/3'ünün kuruluş sermayesi olarak mikro sermaye kullandıkları, güvensizlik, prosedür zorluğu ve bilgi eksikliğinden kaynaklı banka kedisine başvurmadıkları, kendi imkanlarıyla ve tanıdıklarından borç alarak girişimcilikte buldukları tespit edilmiştir.

2.2. Girişimci Sermayesi ve Literatür Özeti

Girişim faaliyetlerinin esas konusu iş fikrinin ortaya çıkmasıdır. Oluşan bu iş fikrinin hayat bulabilmesi için ihtiyaç duyulan sermaye türlerinin temin edilmesi gerekmektedir. Verheul ve Thurik (2001) başlangıç sermayesi açısından kadın ve erkek girişimcilerin sermaye türlerine göre farklılık göstermediğini bulmuştur. Arslan (2002) çalışmasında, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ve mesleki tercihlerini incelemiştir. İnceleme sonucunda; ailedeki çocuk sayısının az olması ile girişimcilik arasında pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Babanın girişimci olması veya ücretli çalışması ile girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre girişimcilik eğilimleri yüksek bulunmuştur.

Finansal sermaye, paraya dönüşme özelliğine sahip tüm varlıklardır. İhtiyaç duyulan finansal kaynakların uygun şartlarda sağlanması ve etkin bir şekilde kullanılması finansal sermaye ile ilgili faaliyetlerdir. Yeni kurulan girişimlerin finansman gereksinimlerini Karabayır ve diğerleri (2012:70) biçimsel ve biçimsel olmayan şekilde iki şekilde sağlandığını ifade etmektedirler. Sabuncuoğlu ve Tokol (2011: 227) finans kaynaklarını öz kaynaklar ve yabancı kaynaklar olarak ele almışlardır. Usta (2011: 44) ise bu ayrıma kısa, orta ve uzun süreli finansman şeklinde ele almıştır. Er, Şahin ve Mutlu (2015: 31) ise girişimciliğin finansmanında geleneksel ve alternatif yöntemler olarak ele almışlardır. Emsen, İrmış ve Deliktaş (2003) yaptığı çalışmada, Erzurum'daki girişimcilerin %83,8'i işletmelerini kurarken kendi kaynaklarıyla hareket ettikleri; Erzurum ve Denizli'deki girişimcilerin iş kurmada etkilendikleri faktörün "iş yaparak öğrenme" olduğu, girişimcilerin teşvik kredisi almama sebebinin "yoğun bürokrasi" içerdiği, işletmelerini büyütmelelerinin önündeki en büyük engelin "finansal yetersizlik" olduğu tespit edilmiştir. Oktay ve Güney (2002) ile Yücel'in (2001) yaptığı çalışmalarda işletmelerin finansman kaynağı olarak en fazla kendi öz kaynaklarından yararlandıklarını tespit etmişlerdir. Çetin ve Bıtrak (2009) çalışmasında, firmaların yatırımları finansman kaynakları olarak ilk sırada banka kredilerini tercih ettikleri, leasing ve faktoring kullanım oranlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Chaganti, DeCarolis ve Deeds (1995) kadın girişimcileri erkek girişimcilerle karşılaştırdıklarında dış kaynaklardan sağlanan öz sermayeye karşılık iç kaynaklardan (kişisel tasarruf gibi) karşılanan öz sermayeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, kadın firma sahiplerinin erkeklere kıyasla öz sermaye bulmalarının anlamlı şekilde daha düşük olduğu yönünde bulgular ortaya çıkmıştır (Orsey, Riding ve Manley, 2006).

Büyükşalvarcı ve Kılınç (2006) çalışmasında, işletmelerin fon temininde ilk tercihleri iç fon, ikinci tercihleri ise borçlanma olduğu görülmektedir. Mercan (2006) çalışmasında, firmaların daha çok kısa vadeli finansman tekniklerinden yararlandıkları ve firmaların finansal kiralama tercih etme oranlarının çok düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Cura (2006) çalışmasında, küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansal kaynaklara ulaşmakta büyük sıkıntılar çektikleri ve leasing, faktoring gibi finansal

kaynaklardan haberdar olmadıkları görülmüştür. Finansal sermaye olarak öncelikle ticari ve banka kredileri kullandıkları, alacak karşılığında çek kullanmayı tercih ettikleri ve senet kullanımının az oranda gerçekleştiği tespit edilmiştir. Dağdır (2007) çalışmasında, KOBİ'lerin kendilerine sunulan finansal kaynaklardan yeterince yararlanamadıklarını tespit etmiştir. Okura (2009) çalışmasında, büyük ölçekli işletmelerin işletme sermayesinin %40'ını banka kredileri ile finanse ettikleri, küçük ölçekli işletmelerin ise %16'sının banka kredisi ile finanse ettikleri tespit edilmiştir.

Girişimciler için bir diğer önemli finansman türü sosyal sermayedir. Brüderl ve Preisendörfer (1998), sosyal sermayenin yeni kurulan girişimlerin hayatta kalma ve büyüme olasılıklarını arttırdığını tespit etmiştir. Karadal ve Akyazı (2014), çalışmasında, sosyal sermayesinin girişimciliğin ilk aşamalarında etkin rol oynadığı ve özellikle güçlü bağlarından faydalandığı ortaya çıkmıştır. Sosyal sermayenin kaynakları, toplumun en küçük yapısı olan aileden en geniş yapısı olan millete kadar uzanan gruplara (sivil toplum örgütleri, firmalar, kamu sektörü, etnik ve diğer sosyal gruplara) dayanmaktadır (Şavkar, 2011: 40). Yoo (2003), girişimcilerin sosyal ağları ile işletmenin kuruluş aşamasından büyüme aşamasına kadar geçen süreçte gruplara göre farklılık gösteren zayıf ve güçlü ağlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Carter vd. (2003)'in yaptığı çalışmada, deneyimin ve sosyal ağların kişisel kaynaklara ya da kredi kullanımlarına dair önemli bir etkisi bulunmamıştır. Sosyal sermaye girişimcilerin işlerini kolaylaştıran ve maliyet düşürücü etkiye sahip olduğu ve diğer sermaye türlerinin etkinliğini ve işlevselliğini arttırdığı görülmüştür. Xu (2011) çalışmasında, girişimcinin başlangıç aşamasında sahip olduğu sosyal sermaye çeşitliliğinin, onun bilişsel yenilik modelini etkilediğini tespit etmiştir. Filorin, Lubatkin ve Schulze (2003), sosyal sermayenin bir girişimin kaynak tabanının verimliliğini arttırdığını ve girişime kalıcı bir rekabet avantajı sağladığını göstermiştir. Zhang, Ma ve Wang (2012), KOBİ'lerin sosyal sermayeleri ve ağ kurma yetenekleri sayesinde daha pozitif yaklaşım sergiledikleri ve küresel pazarlara açılma noktasında daha etkili oldukları görülmüştür. Birley (1985), girişimci adaylarının büyük çoğunluğunun işletme kurma aşamasında sosyal ağ olarak informal bağlantılarından faydalandıkları ortaya çıkmıştır.

Norris'in (2002) karma ülkelerin sosyal sermaye düzeyini ölçtüğü çalışmasında, Türkiye'deki güven seviyesinde azalma tespit etmiştir. Erdoğan (2005) tarafından gençlerin sosyal sermaye düzeylerinin araştırıldığı çalışmada, Türk gençliğinin sosyal ve özellikle de siyasal katılımlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedeninin ise gençlerin "güven" düzeyinin düşük bir değer göstermesi olarak belirtmiştir. Şan (2007) araştırmasında, Türkiye'nin sahip olduğu geniş sosyal sermaye değeri toplumsal dayanışmaya dönüşemediği için Türkiye'de sosyal sermaye kullanma becerisinin gelişmediğini belirtmiştir. Fırdmuc ve Gerxhani (2008) tarafından yapılan araştırmada sosyal ağlara ve gönüllü organizasyonlara aktif katılım yönünden Türkiye'nin son sıralarda olduğu görülmektedir. Devemoğlu (2008) çalışmasında, Türkiye'deki sosyal sermaye stoğunun düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Girişimcilerin kullandığı beşeri sermaye, girişimci bireyin bilgi birikimi ile tecrübelerini işaret etmektedir. Bu bilgilerin ışığında beşeri sermayenin esas itibarıyla; eğitim, mesleki deneyim ve tecrübeden oluştuğunu söylemek mümkündür (Cansız ve Ulusoy, 2017: 130). Okafor (2012), iş deneyimi ve eğitim gibi beşeri sermaye değişkenlerinin, hem aile geçmişi hem de firma sahibi olmakla ilgili firma tipleri üzerinde daha yüksek bir etki faktörüne sahip olduğunu bulmuştur. Finansal sermaye ödünç alma istekliliği ölçütünün hizmet firmalarına göre imalat firmalarını daha yüksek düzeyde etkilediği görülmüştür. Analize göre Nijerya'daki küçük firmaların performansının beşeri, finansal ve sosyal sermaye faktörlerinin tamamı tarafından etkilendiği ortaya çıkmıştır. Tepecik (2000)'in çalışmasında beşeri sermaye unsurlarından eğitim ve işbaşında eğitimin bireylerin gelirlerinde etkiye

sahip olduğu belirlenmiştir. Iyer, Kitson ve Toh'un (2005), öğrenim düzeyi artan bireylerin daha fazla insanla tanışması, ilişki içerisinde olması vb. nedenlerle sosyal çevresinin genişlemesi ve bunun doğal sonucu olarak da sosyal sermaye algılarının artacağını belirtmiştir.

Beşeri sermaye kişinin bilişsel yeteneklerini artıracığından, daha üretken ve etkin bir potansiyele sahip olurlar. Girişimcilerin teknik bilgi, eğitim, deneyim, rekabet etme, çatışma yönetme, yaratıcılık, analitik düşünme, takım çalışması, inisiyatif kullanabilme gibi özellikleri içeren beşeri sermaye kaynakları mümkündür. Coleman (2007) beşeri sermaye ve finansal sermaye ile kadın ve erkek küçük firma sahibi olan hizmet ve perakende sektöründeki firmalar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Finansal sermayenin, erkeklerin sahibi olduğu firmalar üzerindeki etkisinin daha büyük olduğu bulunmuştur. Ayrıca finansal sermaye güvencesinin erkek sahibi olan firmaların büyüme oranlarında pozitif etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Fakat kadın sahibi olan firmalarda büyüme oranları üzerinde herhangi bir etki gözlenmemiştir. Peker (2011)'e göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki kadın olgusuna bakışın kadının beşeri sermayeyi kullanmasını engellemektedir.

Girişimcilerin yararlandığı yapısal sermaye ise, işletmenin sahip olduğu yöntem ve politikaları içermektedir. Bu yöntem ve politikalar işletme içinde kurumsallaştırılmış patent, telif hakları, dizayn tasarım hakları, yönetim felsefesi, ticari markalar ve ticaret ünvanı, eğitim-öğrenme, yönetim sürecinde kullanılan bilgi sistemleri, şerefiye gibi kaynakları içermektedir.

3. YÖNTEM

Kuruluş aşamasında girişimci türleri ile sermaye kullanım düzeyleri arasındaki farklılıkların sosyo/demografik özelliklerine göre değişiklik gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın evrenini Gaziantep ilinde 2015 yılından sonra kurulan işletmelerin girişimcileri oluşturmaktadır.

Tabakalı örneklem tekniği kullanıldığı araştırmada işletmelerin girişimcilerinin belirlenmesinde Gaziantep Sanayi Odası ve Gaziantep Ticaret Odası kuruluşlarının veri tabanlarından yararlanılmıştır. Gaziantep ilinde 2015 yılından sonra kurulan ve bu kurumlara kayıtlı olan 459 işletmenin girişimcisine nicel araştırma deseni olarak anket tekniği uygulanmıştır. Tabakalı örneklem tekniği ile 46 adet anket tarım girişimcisinden, 159 adet anket ticaret girişimcisinden, 159 adet anket hizmet girişimcisinden ve 95 adet anket sanayi girişimcisinden elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan ankette Beşeri Sermaye Ölçeği (12 ifade) Marvel ve Lumpkin (2007)'in çalışmasından, Sosyal Sermaye Ölçeği (7 ifade) Xu (2011)'nin çalışmasından, Yapısal Sermaye Ölçeği (7 ifade) Novas vd. (2017) ile Han ve Li (2015)'in çalışmalarından, Finansal Sermaye Ölçeği (7 ifade) Carter vd. (2003) ile Lindvert vd. (2015)'in çalışmalarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Araştırmada 5'li Likert tipi ölçek (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=çok az katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Sorular ölçek uyarlama sürecine tabi tutulmuş, dil geçerliliği sağlandıktan sonra ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçüm aracına geçerlilik testleri kapsamında uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) neticesinde 12 ifade sosyo/demografik bilgilerini belirlemeye yönelik ve 33 ifade sermaye türlerini belirlemeye yönelik anket oluşturulmuştur. Finansal sermaye ölçeğinde yer alan bir soru faktör yükü düşüklüğü sebebiyle analize dahil edilmemiştir.

Araştırma ölçekleri ile ilgili yapılan güvenilirlik analizi (Cronbach's Alpha değerine bakıldığında) sonucunda; beşeri sermaye ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,903, sosyal sermaye ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,896, yapısal sermaye ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,869 ve finansal sermaye ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,902 çıkmıştır. Kalaycı (2014: 405) güvenilirlik katsayısının

0,80 ve 1,00 arasında “yüksek güvenilir” olduğunu ifade etmiştir. Bu duruma göre ortaya çıkan değer ölçeğinin yüksek güvenilir düzeyinde yeterli olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 ve Amos 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Anketlerin, geçerli frekans ve yüzde dağılımları ile hipotezlerin test edilmesinde %95 güven aralığında Mann Whitney Testi ile Kruskal Walls Testi kullanılmıştır.

Kurulan hipotezlerle Gaziantep’li girişimcilerin kuruluş aşamasında yararlandıkları sermaye kullanım düzeylerindeki farklılıklar ile sosyo/demografik özelliklere göre bu farklılıkların değişip değişmediğini belirlemeye yönelik 48 hipotezle araştırılmıştır.

3.1. Araştırmanın Bulguları

Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde girişimcilerin cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durumu, deneyimi, girişimcilik eğitimi, işletmenin hukuki yapısı gibi sosyo/demografik özellikleri yer almaktadır. İkinci bölümde ise, girişimcilerin kuruluş aşamasında yararlandıkları sermaye kullanım düzeylerindeki farklılığı belirlemeye yönelik kurulan hipotez testlerine yer verilmiştir.

3.1.1. Girişimcilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan girişimcilere ilişkin sosyo/demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Girişimcilerin Sosyo/Demografik Özelliklere İlişkin Sonuçlar (n:459)

	F	%
Cinsiyet		
Kadın	85	18,5
Erkek	374	81,5
Öğrenim Durumu		
İlköğretim	61	13,3
Lise	109	23,7
Ön Lisans	78	17,0
Lisans	161	35,1
Lisansüstü	50	10,9
Medeni Durum		
Bekâr	99	21,6
Evli Çocuksuz	194	42,3
Evli Çocuklu	154	33,6
Dul/Boşanmış	12	2,6
İşletmenin Kurulduğu Dönemde Yakın Akrabalar İçinde Girişimci Olma Durumu		
Evet Vardı	156	34,0
Hayır Yoktu	237	51,6
O dönemde yoktu ama daha önceden vardı	66	14,4
Deneyim		
Evet Vardı	221	48,1
Hayır Yoktu	238	51,9
Girişimcilik Eğitimi		
Evet Aldım	207	45,1
Hayır Almadım	252	54,9
Mesleki/Teknik Eğitim		
Evet Aldım	205	44,7
Hayır Almadım	254	55,3

İşletme Kurulmadan Önce Aynı Sektörde Faaliyet Gösteren Yakın Akraba Durumu		
Evet Vardı	137	29,8
Hayır Yoktu	219	47,7
O dönemde yoktu ama daha önceden vardı	103	22,4
Çalışan Sayısı		
1 - 9 Kişi	185	40,3
10 - 49 Kişi	97	21,1
50 - 249 Kişi	96	20,9
250 ve Üzeri	81	17,6
İşletme Cirosu (2017 yılı)		
0-1 Milyon TL	252	54,9
1-8 Milyon TL	69	15,0
8-40 Milyon TL	103	22,4
40 Milyon TL ve üzeri	35	7,6
İşletmenin Hukuki Yapısı		
Şahıs Şirketi	202	44,0
Limited Şirket	210	45,8
Anonim Şirketi	47	10,2
İşletmenin Ana Sektörü		
Tarım	46	10,0
Ticaret	159	34,6
Hizmet	159	34,6
Sanayi	95	20,7
Toplam	459	100

Araştırmaya katılan girişimcilerin sosyo/demografik özellikleri incelendiğinde; %81,5'inin erkek olduğu, %63'ü üniversite eğitimi (ön lisans, lisans, lisansüstü) aldıkları, %75,9'unun (evli çocuksuz ve evli çocuklu) evli olduğu, %51,6'sının işletmenin kurulduğu dönemde yakın akrabaları içinde girişimci olmadığı, %51,9'unun işletme kurma ve yönetme deneyimi olmadığı, %54,9'unun girişimcilik eğitimi almadığı, %55,3'ünün mesleki/teknik eğitim almadığı, %47,7'sinin işletmeyi kurmadan önce aynı sektörde faaliyet gösteren yakın akrabasının olmadığı, %40,3'ünün 1-9 kişi işletmede çalışan sayılarının olduğu, %69,9'unun işletmesinin 2017 yılı cirosunun 0-8 Milyon TL olduğu, %45,8'inin limited şirketi ve %44,0'inin şahıs firması olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan girişimcilerin %10'unun tarım, %34,6'sının ticaret, %34,6'sının hizmet, %20,7'sinin sanayi sektörlerinde faaliyet gösterdikleri tespit edilmiştir.

3.1.2. Girişimcilerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile Sermaye Kullanım Düzeyleri Arasındaki Farklılıklara Yönelik Bulgular

Girişimcilerin kuruluş aşamasında yararlandıkları sermaye kullanım düzeylerindeki farklılıklara ilişkin yapılan analizler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Girişimcilerin Sermaye Kullanım Düzeylerindeki Farklılıklar

Cinsiyet Kadın(1),Erkek(2)	Mann-Whitney U Testi	Sig. (p)	Sıralama Ortalaması
Beşeri Sermaye	13423,500	0,025*	1<2
Sosyal Sermaye	14440,500	0,187	-
Yapısal sermaye	15403,000	0,655	-
Finansal Sermaye	13213,500	0,015*	2<1
Öğrenim Durumu İlköğretim (1), Lise (2), Önlisans (3), Lisans (4), Lisansüstü (5)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	16,980	0,002*	3<4;3<5
Sosyal Sermaye	39,035	0,000*	1<4;1<3;1<5;

			2<5;2<3;4<5
Yapısal sermaye	13,808	0,008*	1<4
Finansal Sermaye	23,932	0,000*	1<5;2<5;2<4
Medeni Durum Bekâr(1), Evli çocuksuz(2), Evli çocuklu(3), Dul/boşanmış(4)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	13,029	0,005*	2<3
Sosyal Sermaye	41,239	0,000*	3<2;1<2
Yapısal Sermaye	1,428	0,699	-
Finansal Sermaye	70,180	0,000*	3<2; 1<2
Aile Fertleri ve akrabalar içinde girişimci olma durumu Evet vardı(1), Hayır yoktu(2), O dönemde yoktu ama daha önceden vardı(3)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	8,221	0,016*	1<2
Sosyal Sermaye	19,512	0,000*	1<3;2<3
Yapısal Sermaye	1,259	0,533	-
Finansal Sermaye	27,941	0,000*	1<3; 2<3;1<2
Deneyim Evet vardı(1), Hayır yoktu(2)	Mann-Whitney Testi	Sig. (p)	Sıralama Ortalaması
Beşeri Sermaye	24145,000	0,129	-
Sosyal Sermaye	20892,000	0,000*	2<1
Yapısal Sermaye	23285,500	0,033*	2<1
Finansal Sermaye	20142,500	0,000*	2<1
Girişimcilik Eğitimi Evet aldım(1), Hayır almadım(2)	Mann-Whitney Testi	Sig. (p)	Sıralama Ortalaması
Beşeri Sermaye	24410,000	0,237	-
Sosyal Sermaye	17632,500	0,000*	2<1
Yapısal Sermaye	25235,000	0,548	-
Finansal Sermaye	17869,000	0,000*	2<1
Mesleki/Teknik Eğitim Evet aldım(1), Hayır almadım(2)	Mann-Whitney Testi	Sig. (p)	
Beşeri Sermaye	20774,500	0,000*	2<1
Sosyal Sermaye	26004,000	0,982	-
Yapısal Sermaye	23340,000	0,056	-
Finansal Sermaye	25517,000	0,714	-
İşletmeyi kurmadan önce aynı sektörde faaliyet gösteren akraba olma durumu Evet vardı(1), Hayır yoktu(2), O dönemde yoktu ama daha önceden aynı sektörde vardı(3)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	5,866	0,053	-
Sosyal Sermaye	20,988	0,000*	1<3; 2<3
Yapısal Sermaye	1,885	0,390	-
Finansal Sermaye	28,202	0,000*	1<3; 2<3
İşletmede Çalışan Sayısı 1-9(1), 10-49(2), 50-249(3), 250 ve üzeri(4)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	0,929	0,818	-
Sosyal Sermaye	76,141	0,000*	1<3; 1<4; 2<3; 2<4
Yapısal Sermaye	1,076	0,783	-
Finansal Sermaye	97,493	0,000*	1<3; 1<4; 2<3; 2<4
İşletmenin Cirosu (2017 yılı) 0-1 Milyon TL(1); 1-8 Milyon TL(2); 8-40 Milyon TL(3); 40 Milyon TL ve üzeri (4)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	9,455	0,024*	1<3;1<2; 1<4
Sosyal Sermaye	45,991	0,000*	1<3;1<4;

			2<3;2<4
Yapısal Sermaye	4,220	0,239	-
Finansal Sermaye	53,741	0,000*	1<3;1<4; 2<3;2<4
İşletmenin Hukuki Yapısı Şahıs firması(1); Limited şirketi(2); Anonim şirketi(3)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	13,488	0,001*	1<2
Sosyal Sermaye	6,579	0,037*	1<2
Yapısal Sermaye	11,181	0,004*	1<2
Finansal Sermaye	17,078	0,000*	1<2
İşletmenin Ana Sektörü Tarım(1); Ticaret(2); Hizmet(3); Sanayi(4)	Kruskal-Wallis Testi	Sig. (p)	Bonferroni
Beşeri Sermaye	7,341	0,062	-
Sosyal Sermaye	28,101	0,000*	4<3;1<3;4<2
Yapısal Sermaye	4,387	0,223	-
Finansal Sermaye	25,179	0,000*	4<2;4<3

*p<0,05

Girişimcilerin cinsiyet durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım düzeyleri (erkeklerin kadınlara göre fazla) ile finansal sermaye kullanım düzeyleri (kadınların erkeklere göre fazla) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin öğrenim durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım düzeyleri (lisans ve lisansüstü mezunları önlisans mezunlarından yüksek), sosyal sermaye kullanım düzeyleri (ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunları, ilköğretim mezunlarından yüksek; ön lisans ve lisansüstü mezunları, lise mezunlarından yüksek; lisansüstü mezunları lisans mezunlarından yüksek), yapısal sermaye kullanım düzeyleri (lisans mezunları, ilköğretim mezunlarından yüksek) ile finansal sermaye kullanım düzeyleri (lisansüstü mezunları, ilköğretim ve lise mezunlarından yüksek; lisans mezunları, lise mezunlarından yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin medeni durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım düzeyleri (evli çocuklu olanlar, evli çocuksuz olanlardan yüksek), sosyal sermaye ile finansal sermaye kullanım düzeyleri (evli çocuksuz olanlar, evli çocuklu olanlar ile bekâr olanlardan yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin işletmelerinin kurulduğu dönemde yakın akrabalarında girişimci olma durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım düzeyleri (yakın akrabalarında girişimci olmayanlar, yakın akrabalarında girişimci olanlardan yüksek), sosyal sermaye kullanım düzeyleri (yakın akrabalarında daha önceden girişimci olanlar, yakın akrabalarında girişimci olanlar ile yakın akrabalarında girişimci olmayanlardan yüksek) ile finansal sermaye kullanım düzeyleri (yakın akrabalarında daha önceden girişimci olanlar, yakın akrabalarında girişimci olanlar ile yakın akrabalarında girişimci olmayanlardan yüksek; yakın akrabalarında girişimci olmayanlar, yakın akrabalarında girişimci olanlardan yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin deneyim durumu bulgularında; sosyal sermaye, yapısal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (işyeri kurma ve yönetme deneyimi olanlar, deneyimi olmayanlardan fazla) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin girişimcilik eğitimi alma durumu bulgularına göre; sosyal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (girişimcilik eğitimi alanlar, girişimcilik eğitimi almayanlardan fazla) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin mesleki/teknik eğitim alma durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım

düzeyleri (mesleki/teknik eğitim alanlar, mesleki/teknik eğitim almayanlardan fazla) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimciler işletmelerini kurmadan önce yakın akrabalarında girişimci olma durumu bulgularına göre; sosyal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (yakın akrabalarında daha önceden girişimci olanlar, yakın akrabalarında girişimci olanlar ile yakın akrabalarında girişimci olmayanlardan yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin işletmelerinde çalışan sayıları durumu bulgularına göre; sosyal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (50 - 249 çalışan sayısı ile 250 ve üzeri çalışan sayısı olan işletmeler, 1 - 9 çalışan sayısı ile 10 - 49 çalışan sayısı olan işletmelerden yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin işletmelerinin ciro (2017 yılı) durumu bulgularına göre; beşeri sermaye kullanım düzeyleri (1 - 8 Milyon TL, 8 - 40 Milyon TL ve 40 Milyon ve üzeri olan işletmelerin cirosu, 0-1 Milyon TL cirosu olan işletmelerden yüksek), sosyal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (8 - 40 Milyon TL ve 40 Milyon ve üzeri olan işletmelerin cirosu, 0 - 1 Milyon TL ile 1 - 8 Milyon TL olan işletmelerin cirosundan yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin işletmelerinin hukuki durumu bulgularına göre; beşeri sermaye, sosyal sermaye, yapısal sermaye ve finansal sermaye kullanım düzeyleri (limited şirketi olan işletmeler, şahıs firması olan işletmelerden yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilerin sermaye kullanım düzeylerinin girişimcilerin faaliyet gösterdikleri sektörler göre bulguları; sosyal sermaye kullanım düzeyleri (hizmet sektörü, tarım ve sanayi sektörlerinden yüksek; ticaret sektörü sanayi sektöründen yüksek) ile finansal sermaye kullanım düzeyleri (ticaret ve hizmet sektörleri, sanayi sektöründen yüksek) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

3.1.3. Girişimcilerin Kullandıkları Sermaye Türlerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Anket sorularına verilen cevapların değerlendirilmesinde aritmetik ortalamalar için puan aralığı 0,80 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte kullanılan 5'li likert ölçeğine göre araştırmada elde edilen verilerin aritmetik ortalamaların derecelendirilmesinde; 1,00-1,80 arası "kesinlikle katılmıyorum", 1,81-2,60 arası "katılmıyorum", 2,61-3,40 arası "çok az katılıyorum", 3,41-4,20 arası "katılıyorum" ve 4,21 ve 5,0 arası "kesinlikle katılıyorum" temel alınmıştır. Buna göre aritmetik ortalamaların 2,61'den küçük olması durumunda sermaye ölçeğinin "kullanılmadığı", 2,61-3,40 arası olması durumunda "çok az düzeyde kullanıldığı", 4,20'ye kadar "kullanıldığı" ve 4,20'nin üzerinde olması durumunda ise "yüksek düzeyde kullanıldığı" şeklinde aralıklar temel alınarak yorumlanmıştır.

Girişimcilerin kuruluş aşamasında kullandıkları sermaye türlerine ilişkin görüşlerin ortalamaları Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Girişimcilerin Kullandıkları Sermaye Türlerine İlişkin Görüşleri

Girişimcilik Türlerine Göre Aritmetik Ort.	Beşeri Sermaye	Yapısal Sermaye	Finansal Sermaye	Sosyal Sermaye
Tarım Girişimcisi	3,7880	3,6832	3,1268	3,0404
Ticaret Girişimcisi	3,9617	3,9093	3,1226	3,2848
Hizmet Girişimcisi	3,9088	3,9137	3,3658	3,5292
Sanayi Girişimcisi	4,0789	3,9068	2,6386	2,8737
Cinsiyet Durumuna Göre Aritmetik Ort.	Beşeri Sermaye	Yapısal Sermaye	Finansal Sermaye	Sosyal Sermaye
Kadın (85 kişi)	3,8245	3,8353	3,3804	3,4050

Erkek (374 kişi)	3,9788	3,8995	3,0450	3,2269
Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ort.	Beşeri Sermaye	Yapısal Sermaye	Finansal Sermaye	Sosyal Sermaye
İlköğretim (61 kişi)	3,7691	3,6628	2,7869	2,7471
Lise (109 kişi)	3,9694	3,8899	2,7997	3,0079
Ön Lisans (78 kişi)	3,8002	3,7949	3,2543	3,4432
Lisans (161 kişi)	4,0336	3,9902	3,2329	3,4250
Yüksek Lisans/Doktora (50 kişi)	4,0950	3,9714	3,5333	3,6171

Tarım girişimcilerinin beşeri sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermaye ile sosyal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür. Ticaret girişimcilerinin beşeri sermaye ile yapısal sermayeyi “kullandıkları”, sosyal sermaye ile finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür. Sanayi girişimcilerinin beşeri sermaye, yapısal sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür. Hizmet girişimcilerinin yapısal sermaye, beşeri sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür.

Kadın girişimcilerin yapısal sermayeyi (3,83) ile beşeri sermayeyi (3,82), “kullandıkları”, sosyal sermayeyi (3,40) ile finansal sermayeyi (3,38) “çok az düzeyde kullandıkları” tespit edilmiştir. Erkek girişimcilerin beşeri sermaye (3,97) ile yapısal sermayeyi (3,89) “kullanıldığı”, sosyal sermaye (3,22) ile finansal sermayeyi (3,04) “çok az düzeyde kullandıkları” tespit edilmiştir. Kadın ve erkek girişimcilerin kuruluş aşamasında yapısal sermaye ve beşeri sermayeyi “kullandıklarını” görülmektedir.

İlköğretim mezunu girişimcilerin finansal sermaye (2,78) ile sosyal sermayeyi (3,74) “çok az düzeyde kullandıkları”, beşeri sermaye (3,76) ile yapısal sermayeyi (3,66) “kullandıkları” tespit edilmiştir. Lise mezunu girişimcilerin finansal sermaye (2,79) ile sosyal sermayeyi (3,00) “çok az düzeyde kullandıkları”, beşeri sermaye (3,96) ile yapısal sermayeyi (3,88) “kullandıkları” tespit edilmiştir. Ön lisans mezunu girişimcilerin finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları”, beşeri sermaye (3,80), sosyal sermaye (3,44) ve yapısal sermayeyi (3,79) “kullandıkları” tespit edilmiştir. Lisans mezunu girişimcilerin beşeri sermaye (4,03), sosyal sermaye (3,42) ve yapısal sermayeyi (3,99) “kullandıkları”, finansal sermayeyi (3,23) “çok az düzeyde kullandıkları” tespit edilmiştir. Lisansüstü mezun girişimcilerin beşeri sermayeyi (4,09), yapısal sermayeyi (3,97), sosyal sermayeyi (3,61) ve finansal sermayeyi (3,53) “kullandıkları” tespit edilmiştir. Genel olarak girişimcilerin öğrenim durumlarına göre sermaye kullanım düzeylerine bakıldığında; öğrenim düzeyi arttıkça sermaye türü kullanım türlerindeki çeşitlilik de artmıştır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Girişimcilerin kuruluş aşamasında yararlandıkları sermaye kullanım düzeylerini belirleyen çalışmalar incelendiğinde, ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalarda sermaye türlerinin birbirleriyle, sermaye türünün alt bileşenleriyle ve farklı sosyo/demografik özellikler ile ilişkileri ya da farklılıkları incelenmiştir. Konu ile ilgili bulunan literatür çalışmalarının sonuçları ile yapılan çalışmanın sonuçları kısmen uyum sağlamaktadır.

Her sektörün kendine has özellikleri vardır. Sektörün kârlılığı, sektörün ihtiyaç duyduğu sermaye türleri, sektörün uzun vadede geleceği gibi hususlar girişimcilerin işyeri kuruluşundan önce incelemesi gereken konulardır. Bu çalışmada girişimcilerin kuruluş aşamasında kullandıkları sermaye türleri farklılıklarını sektörel bazlı incelemiştir. Araştırmaya katılan tarım girişimcilerinin beşeri sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermaye ile sosyal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür. Ticaret girişimcilerinin beşeri sermaye ile yapısal sermayeyi “kullandıkları”, sosyal sermaye ile finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür.

Sanayi girişimcilerinin beşeri sermaye, yapısal sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür. Hizmet girişimcilerinin yapısal sermaye, beşeri sermaye ile sosyal sermayeyi “kullandıkları”, finansal sermayeyi “çok az düzeyde kullandıkları” görülmüştür.

Girişimcilerin sermaye kullanım düzeylerinin girişimcilerin faaliyet gösterdikleri sektörlere göre bulguları; sosyal sermaye ile finansal sermaye kullanım düzeylerine anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Girişimcilerin işyeri kuruluş aşamasında ana sektörü ticaret olan girişimcilerin sosyal sermaye kullanım düzeyleri, ana sektörü sanayi olan girişimcilerden yüksek olduğu görülmüştür. Ticaret girişimcileri faaliyetleri gereği iletişimde bulunduğu sosyal ağların fazla olması nedeniyle (kendi/farklı sektörlerdeki firmaların yönetici ve çalışanları, mesleki ve sektörel derneklerdeki yönetici ve çalışanlar, kamu, kurum ve kuruluşların yönetici ve çalışanları, bankaların ve diğer finansal kuruluşların yönetici ve çalışanları, yerel ve merkezi yönetim birimlerinin yönetici ve çalışanları) ve bu sosyal ağlar ile kurdukları etkili ve verimli iletişimlerle işletmeleri gerekli kaynakları temin ettikleri düşünülebilir.

Ana sektörü hizmet olan girişimcilerin sosyal sermaye kullanım düzeyleri, ana sektörü tarım ve sanayi olan girişimcilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hizmet işletmesinin adil ve toplum için değer yaratan güvenilir bir firma imajı çizmesi, müşteri tercihini artıracaktır. Müşterilerin hizmet işletmesinin kalitesine karar verdiklerinde hizmet girişimcilerinin; ekonomik, toplumsal ve çevresel unsurları yönetmedeki başarısı o denli artacağı düşünülebilir. Böylece hizmet sektörü girişimcileri insanlar ile karşılıklı ilişkiler geliştirerek, paylaşımlarda bulunarak kaynak sağlayabilecekleri ağları kurabilirler. Gerek kamu gerekse özel sektör çalışanlarından oluşan geniş müşteri portföyüne sahip olan hizmet sektörü girişimcileri, bu portföydeki müşterileri ile geliştirdikleri iletişim sayesinde sosyal sermaye kaynaklarından yararlanma imkânlarını genişletmiş olduğu düşünülebilir. Bu durum, hizmet girişimcisine işletmesi için artı değer katacaktır. Tarım girişimcisi ise bir dönemde ekim ve satış işleri için muhatap olmakta, büyük ve kitlesel imalat yapan sanayi girişimcileri de az sayıda müşteri ve tedarikçi ile muhatap olmaktadır. Ayrıca tarım girişimcilerinin çalışan sayısına, hukuki yapısına ve yıllık cirosuna göre sezonluk işler olduğu için de tarım girişimcisinin daha az sosyal sermayeye ihtiyaç duyduğu düşünülebilir. Yine sanayi girişimcilerinin müşteri ve tedarikçi sayısı daha az ve sınırlı olması nedeniyle sosyal sermayeyi hizmet girişimcilerinden daha az kullandıkları söylenebilir.

Ayrıca ana sektörü ticaret ve hizmet olan girişimcilerin finansal sermaye kullanım düzeyleri ana sektörü sanayi olan girişimcilerden yüksek olduğu görülmüştür. Geniş sosyal ağa sahip, etkin iletişim kuran ticaret ve hizmet girişimcileri bu ağlar sayesinde çeşitli kaynaklardan finansal sermaye temin etmesi muhtemeldir. Sanayi girişimcilerinin ise faaliyet gösterdikleri sektörde projelerini yürütebilmek en çok kullandıkları finansal kuruluşlar bankalar olmasına rağmen banka kredilerine temkinli yaklaşan, risk sermayesi finansmanını beklenenin aksine çok az kullanan ve en çok başvurulan finansman yönteminin finansal kiralama olmasına karşın bilgi ve teknoloji eksikliği temelinde kurumsallaşamamış, teminat koşullarının ağırlığı, yüksek faizler gibi nedenlerle banka kredilerine yönelmeyen, kendi kendine yetinmeyi tercih eden, aileden kalan firmayı işleten ve alternatif finansman tekniklerini kullanmayan girişimciler olabilirler.

KAYNAKÇA

- Alyu, E. (2009). *Adana İli' nin Tarımsal Üretimi ve Tarıma Yönelik Teşvik Uygulamaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş*

Yıldırım, İ. & Karayılan, D. (2019). Kuruluş Aşamasında Girişimcilerin Sermaye Kullanım Düzeyleri: Gaziantep İli Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(37), 142-156.

Üniversitesi Dergisi, 3(2), 1-11.

Birley, S. (1985). The Role of Networks in the Entrepreneurial Process. *Journal of Business Venturing*, 1985(85), 107-117.

Brüderl, J. ve Preisendörfer, P. (1998). Network Support and the Success of Newly Founded Businesses. *Small Business Economics*, (10), 213-225.

Büyüksalvarcı, A. ve Kılınç, C. (2006). *Konya İlinde Faaliyette Bulunan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Yapısı Kararları Üzerine Bir Araştırma*. 3. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi. İstanbul: Golden Medya Matbaacılık.

Can, Y. ve Karataş, A. (2007). Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği. *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, 12, 251-261.

Cansız, M. ve Ulusoy, D. (2017). Teknoloji Tabanlı Girişimcilerin Başarısında Yapısal, Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Beşeri Sermayenin Etkileri: Türkiye Örneği. *Sosyoloji Konferansları*, (56), 113-149. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/330944>), (Erişim Tarihi:27.12.2018).

Carter, N., Brush, C., Greene, P., Gatewood, E. ve Hart, M. (2003). Women Entrepreneurs Who Break Through To Equity Financing: The Influence Of Human, Social and Financial Capital. *Venture Capital: An International Journal of Entrepreneurial Finance*, 5(1), 1-28.

Chaganti, R., DeCarolis, D. ve Deeds, D. (1995). Predictors of Capital Structure in Small Ventures. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 20(2), 7-18.

Coleman, S. (2007). The Role of Human and Financial Capital in the Profitability and Growth of Women-Owned Small Firms. *Journal of Small Business Management*, 45(3), 303-319.

Cura, G. (2006). *KOBİ'lerin Finansal Kaynaklara Ulaşım Olanakları ve Finansal Yapıları: Çaycuma'daki KOBİ'ler Üzerine Alan Çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Çetin, A. C. ve Bıtrak, İ. A. (2009). Antalya İli Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerinde Finansal Yönetim, İşletme Sermayesi ve Yatırım Bütçelemesi Uygulamaları. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(1), 119-137.

Dağdır, C. (2007). *Türkiye'de Faaliyet Gösteren Yabancı Bankaların KOBİ'lere Finansman Olanakları ve Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Devemoğlu, S. (2008). *Sosyal Sermaye Kuramı Açısından Türkiye'de Demokrasi Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Emsen, Ö. S., İrmiş, A. ve Deliktaş, E. (2003). İktisadi Gelişmede Girişimciliğin Rolü- Karşılaştırmalı Bir Analiz: Erzurum-Denizli (II). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 8(1),141-154.

Er. B., Şahin, Y. E. ve Mutlu, M. (2015). Girişimciler İçin Alternatif Finansman Kaynakları: Mevcut Durum ve Öneriler. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 1(1), 31-54.

Erdoğan, E. (2005). *Sosyal Sermaye, Güven Ve Türk Gençliği*. ([www.urbanhobbit.net/PDF/Sosyal%](http://www.urbanhobbit.net/PDF/Sosyal%20Sermaye%20Güven%20Ve%20Türk%20Gençliği.pdf)

Yıldırım, İ. & Karayılan, D. (2019). Kuruluş Aşamasında Girişimcilerin Sermaye Kullanım Düzeyleri: Gaziantep İli Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(37), 142-156.

[20Sermaye_emre%20erdogan.pdf](#), (Erişim tarihi:21.12.2017).

- Fidrmuc, J. ve Gerxhani, K. (2008). Mind the Gap! Social Capital, East and West. *Journal of Comparative Economics*, 36(2), 264-286.
- Filorin, J., Lubatkin, M. ve Schulze, W. (2003). A Social Capital Model of High Growth Ventures. *Academy of Management Journal*, 46(3), 374-384.
- Han, Y. ve Li, D. (2015). Effects of Intellectual Capital on Innovative Performance: The Role of Knowledge-Based Dynamic Capability. *Management Decision*, 53(1), 40-56.
- Iyer, S., Kitson, B. ve Toh, B. (2005). Social Capital, Economic Growth and Regional Development. *Regional Studies*, 39(8), 1015-1040.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karabayır, M. E., Gülşen, A. Z., Çiftçi, S. ve Muzaffar, H. (2012). Melek Yatırımcıların Yatırım Kararlarında Girişimci Odaklılığın Rolü: Türkiye'deki Melek Yatırımcılar Üzerine Bir Çalışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67(2), 69-93.
- Karadal, H. ve Akyazı, T. E. (2014). Sosyal Sermaye ve Girişimcilik. Prof. Dr. Himmet Karadal (Ed.) *Girişimcilik içinde* (ss.75-93), İstanbul: Beta Yayınevi.
- Lindvert, M. Yazdanfar, D. ve Boter, H. (2015). Perceptions of Financial Sources Among Women Entrepreneurs in Tanzania. *African Journal of Economic and Management Studies*, 6(2), 197-218.
- Marvel, M. R. ve Lumpkin, G. (2007). Technology Entrepreneurs' Human Capital and Its Effects on Innovation Radicalness. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(6), 807-828.
- Mercan, S. (2006). *Uzun Vadeli Finansman Tekniği Olarak Finansal Kiralama (Leasing) ve Aydın İlindeki KOBİ'lerde Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Narayan, D. ve Princhett, L. (1997). Cents and Sociability: Household Income and Social Capital in Rural Tanzania. *Economic Development and Cultural Change*, 47(49), 871-897.
- Norris, P. (2002). Making Democracies Work: Social Capital and Civic Engagement in 47 Societies, *Making Democracies Work*.
(<https://sites.hks.harvard.edu/fs/pnorris/Acrobat/ESFSocialCapital.pdf>), (09.10.2018).
- Novas, J. C., Alves, M. C. G. ve Sousa, A. (2017). The Role of Management Accounting Systems in The Development of Intellectual Capital. *Journal of Intellectual Capital*, 18(2), 286-315.
- Okafor, R. G. (2012). The Role of Human Financial and Social Capital in the Performance of Small Businesses in Nigeria: A Second Look, *Journal of Economics and Sustainable Development*, 3(14), 213-220.
- Oktay E. ve Güney, M. (2002). Türkiye'de KOBİ'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri. *21.Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu*, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C.
- Okura, M. (2009). Firm Characteristics and Access to Bank Loans: An Empirical Analysis of Manufacturing SMEs in China. *International Journal of Business and Management Science*, 1(2), 165-186.

- Yıldırım, İ. & Karayılan, D. (2019). Kuruluş Aşamasında Girişimcilerin Sermaye Kullanım Düzeyleri: Gaziantep İli Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(37), 142-156.
- Orsey, B. J., Riding, A. L. ve Manley, K. (2006). Women Entrepreneurs and Financial Capital. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 30(5), 643-665.
- Peker, S. (2011). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Ekonomik Kalkınmasında Beşeri Sermayenin Önemi ve Mülki İdare Amirlerinin Algısı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tokol, T. (2011). *İşletme*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Şan, M. K. (2007). Bilgi Toplumuna Geçişte Sosyal Sermayenin Taşıdığı Önem ve Türkiye Gerçeği. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 2(1), 70-104.
- Şavkar, E. (2011). *Sosyal Sermayenin Unsurları ve Ekonomik Kalkınmayla İlişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Tepecik, F. (2000). *Beşeri Sermaye Teorisi ve Eskişehir'de Bireysel Ücret Gelirleri Arasındaki Farklılıklar*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*. Ankara: Beta Basım Yayınevi.
- Usta, Ö. (2011). *İşletme Finansmanı ve Finansal Yönetim*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Verheul, I. ve Thurik, R. (2001). Start-up Capital: Does Gender Matter?. *Small Business Economics*, 16(4), 329-346.
- Xu, Y. (2011). Entrepreneurial Social Capital and Cognitive Model of Innovation. *Management Research Review*, 34(8), 910-926.
- Yoo, M. (2003). Social Networks and Entrepreneurship in Silicon Valley. (<http://ssrn.com/abstract=1371670>), (27.06.2018).
- Yücel, T. (2001). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi ve Finansal Yönetim Uygulamaları, *1. Orta Anadolu Kongresi*, Nevşehir, 1-12.
- Yücel, E. (2006). *Firmaların Sermaye Yapısı Kararları: Mersin ve Adana'da Sınai İşletmeler Üzerine Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Zhang, X., Ma, X. ve Wang, Y. (2012). Entrepreneurial Orientation, Social Capital and the Internationalization of SMEs: Evidence from China. *Thunderbird International Business Review*, 54(2), 195-210.